

Za 10. ned. po bink.: Pri darovanji: Od sv. Jakoba: „Češen, učence Jezusov!“ — ali od sv. Ane: „Počesena sveta Ana!“ — ali „Bod' česena sv. Ana!“ (glej Potočnik. sv. pesm.)

Smešna in žalostna.

Želal si, dragi moj „Tovarš“, še nekoliko verstic od mene dobiti. Ná jih! Namenjene so v premislek učiteljem in vsem, kateri imajo ali bodo imeli kedaj kaj z našimi ljudskimi šolami opraviti. To, kar mislim povedati, — gola resnica je vse od konca do kraja. Kar se je zgodilo meni, ko sem bil še dete, to smeje menda tudi možje vediti. Samo to naj še povem, da se je to godilo na Kranjskem. Ko sem začel v šolo hoditi, nisem znal z vsemi svojimi tovarši ne besedice po nemški, kot: „niks tajč“; ali ko se v šolo zberemo, kako nam počne govoriti naš tedanji učitelj (blizo Ribnice doma) mahom prvi dan: „Zdaj niste nič več »gasenpobje«, zdaj ste »studentje«. Od dones ze (za) neprej se ne smejte (smete) nič več po »krajnsku« mejniti kakor »pavris, ampék — po »najmsku«, tu je, po gosposku.“ (Čeravno sem bil ondaj še neumno dete, pa sem vendar mislil sam s seboj po svoji pusti pameti: kako se bomo neki po nemški menili; saj ne zna še nobeden ne besedice, in nisem se mogel tem besedam našega g. učitelja načuditi.) Dokler jaz tako natihoma modrujem in se čudim, govori mož v eno mér dalje, in pravi: „zato bomo začeli prec dones po »najmsku« moliti. Le ze menoj moliti!“ — Mi, ki nismo umeli ne besedice po »najmsku«, smo pa, to se vé da, vse napak izgovarjali in nemške besede tergali, da je bilo joj in prejoj: „I — Name Gotte Vate — sunte — sune — sunte — seiligen Geiste — samen. i. t. d.“

Berž ko smo pa znali po nemški brati, morali smo v cerkvi vsak za-se iz nemških molitnih bukvic moliti (ako se pravi to moliti, če izgovarjajo ustnice kaj takega, česar um ne umé). Za-me so dobili oče nekje nekake stare nemške molitne bukvice, iz katerih sem molil vsak dan potem zaporedoma vse, t. j., toliko, kolikor sem mogel prebrati, dokler je terpelo cerkveno opravilo, čeravno nisem razumel od perve do zadnje male šole ne dveh celih misel ne v teh, ne v drugih nemških bukvicah. Ni mi treba praviti, kako nespametno je tako ravnati in slovenske otroke po sili ponemčevati; ali kolika neumnost se po takem ravnanju lahko zgodi, to ni prišlo menda še nikomur na misel. Le poslušajte!

Ko pridem nekoliko let pozneje iz viših šol domu, najdem ponevedoma svoje stare nemške molitne bukvice. Ali kako debelo pogledam, ko ugledam napis neke molitvice, ki sem jo, vem da, sto in stokrat tako „pobožno“ molil. Nisem vedil, ali čujem, ali se mi le sanja. — Kaj bi mi se sanjalo! Čujem, čujem, gledam, in vidim, kako je černo na belem do zobca tako le natisnjeno: „Gebeth für schwangere Frauen.“ (Ker je smelo to v molitnih bukvicah natisnjeno biti, ne bo menda s tem nikogar pohujšal „Uč. Tovarš, ki se piše za pametne može. Pis.)

Ko preberem vso to molitev in pomislim, kolikokrat sem jo „molil“ kakor deček med sedmim in enajstim letom svoje starosti, nisem si mogel kaj, da bi se ne bil nasmejal na ves glas. —

Smešna je res ta, — žalostna pa tudi, posebno če pomislimo, da se ravna tako s slovenskimi otroci sem ter tje še dan današnji, posebno pri naših bratih po Koroškem, pa menda tudi drugod, nemara tudi še kje na Kranjskem. Kedaj bodo slepci spregledali?

Domorodci! pripovedujte to resnično zgodbo posebno nemškutar-skim učiteljem, pa tudi tistim našim kmetom in — županom, kateri imajo še kako mreno na očeh, da preradi „tajčajo“.

Ta resnična, na pol smešna, na pol pa žalostna zgodba jim utegne mreno prerezati poprej, kot vse učeno pa dolgočasno modrovanje, ki je za njih mozeg nemara celó preučeno in ne more do sredine. △ *

N o v i c e.

V šolskem letu 1859 je bilo na Primorskem v 422 duhovnjah 527 kat. ljudskih šol, med temi 24 poglavnih (5 s spodnjo realko). Učencov je bilo 308, podučencov 43, učenic 83, podučenic 33, obertnijskih učenic 91, šolskih pripravnikov 80.

Naj večji zvon. Naj večje in težje zvonove imajo na Rusovskem. V samostanu presv. Trojice v Trockoj pri Moskvi je zvon, kateremu pravijo, da je cesar vseh zvonov. V temu zvonu je 3500 centov kovine. Wb.

Iz Kobleglave na Goriškem. Ljubi „Tovars!“ razglasi, da smo tudi pri nas 23. mal. travna odperli novo šolo, ktere še dosihmal nismo imeli. Zeló nas veseli, da se morejo otroci kaj učiti in izobraževati. Jož. Abram.

Iz Zibike. Berž kot ne, si se preljubljeni moj „Tovars!“ že z mnogimi kraji, ktere obiskavaš, dobro soznani.

Pozvej nekoliko tudi od naše skrite doline! Krog in krog obsegajo to dolino raztegnjeni griči z žlahno vinsko tero obsajeni, na severni strani pod imenom: Skoflja, in na južni: „Bezgovica“.

Vsako leto se tu toliko vina pripravi, da ga nekaj v ptuje kraje popro-
dajo, drugo pa večidel sami uživajo. Sosebno je našim mejašem letošnja pomlad od veselja in radosti srce kipelo, vidši vsak ters čvrsto poganjati, vsako dreve obilno cveteti; ali došli so snežni in neprijetni dnevi, in slana, ki je rastlinam mladičje obropati žugala, je tudi nam žalostne nasledke obečala. Ali glej, čudo božje! mnogo rastlin je skoro neoskrunjenih ostalo, in še čvrstejše od pred rastejo, in tako raste tudi zopet veselo upanje v naših srcih.

Črički, ki svoje glase pri vinski terti povzdigujejo, so tudi pri nas zeló oživel, ki me dan na dan huje mičejo tudi ljubi, dragi slovensčini svoj glas povzdigniti.

Preljubljeni „Tovars“, kaj ne, da v sedanjem času naša slovensčina tudi krepko svoje mladičje poganja in iz tolikanj pomnoženega cvetja lahko obilno žlahnega sadu pričakujemo?! Ali gorje! slušaj me nekoliko! Radost, ki jo

* Ta spisek, malo okrajšan, sem ponemčil in poslal tudi „Wanderer“-ju Dunajskemu, v katerem pride boje še poprej na dan, kot v „Uč. Tovarsu“. Naj zvedó tudi Dunajski gospodje, kakšne so bile naše ljudske šole, ni davno tega, in so nekd še dan današnji, — kako se je ravvalo, in se še ravna z ubogo deco slovensko!